

30 septembrie 2024

S-a încheiat Concursul George Enescu ediția 2024, a XIX-a

Text de Costin Popa

Un eveniment desfășurat pe parcursul a 28 de zile, în București și în țară, sub conducerea artistică a dirijorului Cristian Măcelaru, director și al Festivalului George Enescu, proeminentă personalitate a baghetelor contemporane care deține funcții importante de management pe întregul mapamond. Le numesc pe cele de la Orchestra Națională a Franței și Orchestra Simfonică din Cincinnati (director muzical), Orchestra Simfonică WDR Köln (dirijor șef), Orchestra Simfonică World Youth a Centrului de Arte Interlochen (director artistic și dirijor principal), Festivalul de Muzică Contemporană Cabrillo (director muzical). Le-am înșirat pe toate, întrucât cred că maestrul român este cumulatorul simultan al unor multiple funcții de rang artistic ce îl plasează pe întâiul loc între conașionalii din toate epocile. Fără fals patriotism, este o realitate și o mândrie. Cum scriam cu alt prilej, de 45 de ani de când Sergiu Celibidache a fost numit director muzical la Filarmonica din München, Cristian Măcelaru este primul român conducător artistic al unei orchestre de nivel mondial, cea a Franței.

Cristian Măcelaru.

Sub această aură și sub președinția de onoare a marelui șef de orchestră Zubin Mehta, Concursul Internațional George Enescu a pășit din start cu dreptul într-o configurație care, secțiunilor tradiționale de Vioară, Pian, Violoncel, Compoziție a adăugat, în premieră, Cursuri de Măiestrie în Arta Dirijorală și interpretare instrumentală, conduse de Cristian Măcelaru. Formula concursului a fost prezentată la prima conferință de presă organizată de Artexim, cu participarea managerului interimar Cristina Uruc, a maestrului Măcelaru, a dirijoarei Concertului de deschidere Delyana Lazarova, a câștigătorilor ediției anterioare din 2022, violonista Maria Marica, violoncelistul Benjamin Kruithof, pianista Alexandra Segal, precum și a reprezentanților co-producătorilor evenimentului, Carla Tompea, directorul Direcției TV din Televiziunea Română și Cristina Comandașu, manager al Radio România Muzical. După ce Cristina Uruc a anunțat un număr record de înscrieri, 667 de tineri cu vârste între 13 și 35 de ani provenind din 57 de țări, cu selecții pentru 160 de concurenți spre a fi prezenți la București, Cristian Măcelaru a subliniat ideea importanței parcursului competițional față de cuantumul premiilor în sine.

A doua conferință de presă, desfășurată la Ministerul Culturii în prezența ministrului Raluca Turcan a avut drept punct central înmânarea către Artexim, doamnei Cristina Uruc, de către consilierul prezidențial Sergiu Nistor a Diplomei de Înalt Patronaj al Președintelui României pentru edițiile XIX și XXVII ale Concursului, respectiv Festivalului ce poartă numele lui George Enescu.

Concertul de deschidere din Sala Ateneului Român a inclus și Gala de premiere a secțiunii Compoziție 2024 ai cărei laureați au fost stabiliți de un juriu prestigios compus din Zygmunt Krause (președinte), Tim Benjamin, Dan Dediu, Jennifer Higdon, Adrian Iorgulescu, Magnus Lindberg, Gerard McBurney, Adrian Pop, Doina Rotaru, Outi Tarkiainen, Elsa Vautrain. Au fost acordate Premiul pentru muzică simfonică lui **Voltz Alexander** (n. 1999, Australia) pentru lucrarea „Dunrossil Elms”, Premiul pentru muzică de cameră lui **Daniele Di Virgilio** (n. 1990, Italia) pentru „SINE Me-moria” iar Premiul pentru originalitate a revenit compoziției „The Stone and the Ivy” de **Santamaria Diego** (n. 1993, Italia). Le vom asculta la ediția 2026 a

concursului așa după cum în deschiderea concertului de la sfârșitul lui august a fost prezentat opusul premiat în 2022, „Simfonia nr. 1 pentru orchestră *Consolations*” de Shin Kim (n. 1994, Republica Coreea). În execuția performantă a Orchestrei Naționale Radio, lucrarea și-a revelat orchestrația savantă și diversitatea stilistică ce evocă perioade de secol XIX, XX, regăsind idei eclectice subsumate temei de titlu, bineînțelese fundamentate pe muzica veacului nostru.

Serata inaugurală a continuat cu „Triplul concert pentru vioară, violoncel, pian și orchestră” de Paul Constantinescu, compus în 1963, anul morții compozitorului. A fost o desfășurare de talent al celor trei executanți, Maria Marica, Benjamin Kruithof, Alexandra Segal într-o comuniune de exprimare în care s-au îmbinat temele de sorginte națională cu sugestiile sacre bizantine. În mâinile Mariei Marica sunetul viorii Guarneri del Gesù „Catedrala” care a aparținut lui George Enescu, impresionant.

Finalul a aparținut versiunii integrale a primului opus enescian „Poema română”, cu intervențiile partidei de bărbați aparținătoare Corului Academic Radio (dirijor Ciprian Țuțu) și cu Imnul Regal, ca încheiere.

Instrumentiștii s-au prezentat într-o seară fastă, cu individualități bine relevate și asamblări eficiente. Surpriza a fost dirijoarea bulgară Delyana Lazarova, o baghetă sigură, dinamică, plină de energie și tratări de detaliu bine cumpănite. Prezența ei în România se cere repetată.

Secțiunea Violoncel

În fața unui juriu compus din Arto Noras (președinte), Marin Cazacu, Leonid Gorokhov, Meehae Ryo, Valentin Răduțiu, Enrico Dindo, Dan Prelipcean, Charlotte Lee și Raimund Trenkler, s-au prezentat la București 39 de concurenți aparținând a 16 țări, tineri selecționați dintre cei 213 aplicanți. După trieri succesive, în finala susținută în compania Orchestrei Naționale Radio dirijată de Jonathan Bloxham s-au prezentat americanul Haddon Kay („Concertul în re minor pentru violoncel și orchestră” op. 104 de Dvořak), italianul Ettore Pagano („Concertul nr. 1 în Mi bemol major pentru violoncel și orchestră” op. 107 de Șostakovici) și japonezul Yo Kitamura

(„Concertul în re minor pentru violoncel și orchestră” op. 104 de Dvořak).

Ettore Pagano, Haddon Kay, Yo Kitamura. Foto Petrică Tănase

Laureații au fost **Yo Kitamura**, 20 de ani (Premiul I, Premiul Serafim Antropov pentru cea mai bună interpretare a „Sonatei nr. 2 în do major pentru violoncel și pian” op. 26 de Enescu și Premiul pentru cea mai bună interpretare a lucrării impuse, „*Syntrimma* pentru violoncel solo” de Sebastian Androne-Nakanishi), **Ettore Pagano**, 21 de ani (Premiul II și Premiul publicului), **Haddon Kay**, 25 de ani (Premiul III).

Secțiunea Vioară

Juriul internațional a fost compus din Dmitry Sitkovetsky (președinte), Boris Garlitsky, David Halen, Silvia Marcovici, Mihaela Martin, Shlomo Mintz, Liviu Prunaru, Benjamin Schwartz și Doug Sheldon și a audiat un număr de 44 de concurenți sosiți la București din 18 țări. Finala a reținut trei nume care, în compania Orchestrei Filarmonicii George Enescu dirijată de Alan Buribayev, au interpretat „Concertul nr. 2 pentru vioară și orchestră” Sz. 112 de Bartók (Wakana

Kimura, Japonia), „Concertul nr. 3 în si minor pentru vioară și orchestră” op. 61 de Saint-Saëns (Mayumi Kanagawa, SUA) și „Concertul în Re major pentru vioară și orchestră” op. 97 de Brahms (Hyeonjeong Lee, Republica Coreea).

Wakana Kimura, Mayumi Kanagawa, Hyeonjeong Lee. Foto Petrică Tănase

Laureatele au fost **Mayumi Kanagawa**, 30 de ani, care a cântat pe o vioară Stradivarius din 1725 (Premiul I și Premiul Ștefan și Valentin Gheorghiu pentru interpretarea unei „Sonate pentru vioară și pian” de Enescu), **Hyeonjeong Lee**, 13 ani (Premiul II, Premiul pentru cea mai bună interpretare a lucrării impuse „B.A.C.H. Passacaglia” de Vlad Maistorovici și Premiul publicului) și **Wakana Kimura**, 23 de ani (Premiul III).

Secțiunea Pian...

... i-a avut ca jurați pe Lilya Zilberstein (președintă), Vovka Ashkenazy, Luiza Borac, Dana Borșan, Martin Campbell-White, Sina Kloke, Andrey Pisarev, Alexander Shtarkman și Simon Trpčeski, în fața cărora s-au prezentat 35 de concurenți reprezentând 13 țări. Confruntarea finală a fost între Tatiana Dorokhova (Rusia, 33 de ani), Roman Lopatynskyi (Ucraina, 31 de ani), Evgeny Konnov (Rusia, 32 de ani) prin interpretarea „Concertului nr. 1 în re minor” op. 15, „nr. 2 în Si bemol major” op. 83, ambele de Brahms, respectiv „Concertului nr. 1 în si bemol minor” op. 23 de Ceaikovski, în acompaniamentul Orchestrei Filarmonicii George Enescu dirijată de Christian Reif.

Evgeny Konnov, Roman Lopatynskiy, Tatiana Dorokhova. Foto Alex Damian

Premiile au revenit pianiştilor **Roman Lopatynskiy** (Premiul I şi Premiul Radu Lupu, pentru cea mai bună interpretare a unui opus de George Enescu, „Sonata nr. 3 în Re major op. 24”), **Tatiana Dorokhova** (Premiul II şi Premiul pentru cea mai bună interpretare a lucrării „*Bulz pentru pian*” de Diana Rotaru), **Evgeny Konnov** (Premiul III şi Premiul publicului), **Alexa Stier** (27 de ani, Premiul Constanţa Erbiceanu acordat de Fundaţia Culturală Erbiceanu celui mai bine clasat pianist român).

Cursuri de Măiestrie Dirijorală şi aprofundare în studiul muzicii

S-au desfăşurat în ultima săptămână sub conducerea lui Cristian Măcelaru, pentru două dirijoare şi patru dirijori, selectaţi dintre cei 45 de aplicanţi proveniţi din 22 de ţări.

Concertul încheietor al Concursului Enescu i-a avut la pupitrul Orchestrei Române de Tineret pe trei tineri aleşi dintre cursanţi şi pe însuşi Cristian Măcelaru. S-au cântat „*Suita nr. 2 din baletul Tricornul*” de Manuel de Falla (dirijor, argentinianul-mexican Alex Amsel), „*Elegia*

minacciosa (con Gnossienne Mandala)” de Dan Dediu, sub bagheta sud-coreenei Eu-Lee Nam, „*Suita Pasărea de foc*” K.010 de Stravinski (condusă de marocanul Omar El Jamali), urmate de „*Marea*” L.109 de Debussy și „*Rapsodia română nr. 1 în La major*” op. 11 de Enescu dirijate de Cristian Măcelaru. Un final în triumf.

Maestrii

Concursul George Enescu a fost în sine și un festival al marilor artiști prezenți la București în jurii, care au susținut recitaluri la Ateneul Român.

Enrico Dindo

Violoncelistul **Enrico Dindo**, însoțit la pian de excelentul Mikhail Mordvinov, a ales un program Schumann – Prokofiev – Miaskovski, într-un serată de aleasă ținută, care i-a pus în valoare spiritul romantic în „*Fantasie stücke*” op. 73, „*Adagio*” și „*Allegro*” op.70 de Schumann. Elanul și efuziunile, poezia și incursiunile triste, urmate de creșteri vijelioase de intensități au rămas memorabile. În Prokofiev („*Sonata în do minor pentru violoncel și pian*” op. 119), cei doi maestri și-au îmbinat simbiotic expresiile, de la expoze de linie și virtuozitate la tânguiri visătoare și accente viguroase. În „*Sonata nr. 2 pentru violoncel și pian*” op. 81 de Nikolai Miaskovski, finețea arcușului lui Dindo (în prima

parte, *Allegro moderato*) a fost confirmată de o admirabilă fluentă în mișcarea secundă *Andante cantabile*, finalizată furtunos în ultima secțiune *Allegro con spirito*.

Dmitry Sitkovetsky

Recitalul de vioară, violoncel și pian datorat lui **Dmitry Sitkovetsky, Valentin Răduțiu**, respectiv **Lukas Geniušas** a cuprins muzică de Schubert. Prima piesă „Sonata în la minor pentru arpeggione și pian” D.821 a pus în evidență darurile de cânt când diafan, când estompat ale pianului, lăsând instrumentului lui Răduțiu libertate de exprimare delicat colorată până la virtuozitatea din ultima parte, *Allegretto*. În „Sonata în La major pentru vioară și pian” D. 574, firul de sunet al lui Sitkovetsky și spiritul romantic au deschis prima secțiune, *Allegro moderato*, în timp ce în mișcarea secundă vigoarea *Scherzo*-ului a dominat discursul melodic. În partea a treia, *Andantino*, diafanul sunetului a impresionat. Pentru finalul *Allegro vivace*, osmoza violoncel – pian a dominat atmosfera înainte de pauză. Vârful serii a venit prin „Trio-ul nr. 1 în Si bemol major” D. 898, odată cu transferul omogen al temelor între cei trei, cu unduirile culorilor viorii și violoncelului alternante cu perlajul clapelor (*Allegro moderato*), cu patina visătoare din *Andante un poco mosso*. *Scherzo*-ul a pendulat între liric și dinamic, iar ultima mișcare, *Rondo. Allegro vivace*, a oferit contraste șocante.

Într-o altă seară, violoniștii **Liviu Prunaru** și **Valentin Șerban** au oferit un program Charles-Auguste de Bériot – Grażina Bacewicz – Eugène Ysaÿe.

Shlomo Mintz

Fabulosul **Shlomo Mintz** a susținut la Ateneul Român un recital de vioară solo, efectiv aclamat. A adus în fața spectatorilor „Șase studii polifonice” (1865) de Heinrich Wilhelm Ernst (1814-1865) și „Capriciile nr. 13-24” op. 1 (1820) de Niccolò Paganini (1782-1841), lucrări cu vaste similitudini structurale, Everesturi de dificultate într-o lume a esențelor. Mintz a parcurs-o *par coeur*, despărțită de o scurtă pauză, îngrijindu-se de sunet imediat după început (să spun, de la studiul *Terzetto. Allegro moderato e tranquillo*) și continuând cu un evantai de exerciții virtuozice lipsite de austeritate și întrepătrunse de cantilene, melodici triste, adâncimi de expresie, totul înveșmântat în demonstrații de tehnică suverană, filigrane și formule apăsate, fire invizibile de sunet și travaliu viguros. Nu numai celebrul ultim capriciu *Tema:Quasi Presto:Variazioni I-XI:Presto* a fost o culminație de artă.

Peste câteva zile, recitalul pianistei **Lilya Zilberstein** a cuprins lucrări de Ravel, Chausson, Czerny și Rahmaninov.

Simon Trpčeski

Oaspete frecvent al Bucureștiului, pianistul macedonean **Simon Trpčeski** a susținut la Ateneu un recital Chopin – Grieg – Beethoven – Prokofiev în care spiritualitatea romantică a deschis seara prin atmosfera de un calm absolut al „Mazurcilor” op. 24 de Chopin, urmată de ritmurile ostoite, reținute, dezvoltate de pianist în chip onest prin avalanșe de sunet împletite cu desene moi, topite în visare. Trpčeski a întărit descrierea coloristică în „Suita Holberg” op. 40 de Grieg, expunând dialoguri violent contrastante (*Preludium*), planuri de liniște astrală (*Sarabande*), eleganță (*Gavotte*), melodii triste (*Air*) interiorizat marcate de stropi de sunet, precum și agilități generatoare a finalului de forță, *Rigaudon*. După întoarcerea în clasicism („32 de variațiuni în do minor” WoO 80 de Beethoven), Simon Trpčeski s-a adâncit în componistica de secol XX, prin „Poveștile unei bunici” op. 31 și „Sonata nr. 7 în Si bemol major” op. 83 de Prokofiev. Un stil pragmatic expresiv susținut de o tehnică suverană s-a confirmat prin contrastele din sonată (partea primă, *Allegro inquieto*), prin învăluitoarea *Andante caloroso* cu ale sale culminații, pentru ca finalul *Precipitato*, plin de accente solide, să fie o demonstrație de forță, de abilități vijelioase mustind de energie richteriană.

Epilog cu gândul la Secțiunea Canto

Continuatoare a Agendelor și Jurnalului Festivalului George Enescu, Revista Concursului, un *summum* de actualitate și istorie, a fost profesionist concepută și editată în fiecare săptămână sub conducerea muzicologului prof. univ. dr. Valentina Sandu-Dediu, redactor-șef.

În țară, Concursul Enescu a derulat evenimente la Cluj-Napoca, Sibiu, Brăila, Caransebeș, Constanța, Dorohoi, Sinaia, Tescani.

Prin însuși antetul concursului, prin programe și publicații, numele lui George Enescu a fost onorat din nou. Ne vom revedea cu tineri din aceeași generație sau încadrați în limite similare de vârstă la Concursul Internațional George Enescu, ediția XX-a în 2026, cu configurație identică a secțiunilor competiției. Deși perspectivele reluării Secțiunii de Canto (întreruptă în 2003, deci acum peste două decenii) nu par fezabile la momentul de față, nu uit să menționez că tradiția unui turnir al vocilor sub semn enescian datează din 1961, de la ediția a II-a. Întrucât valoarea Concursului de Canto a fost solid validată în mulți ani prin numele premianților, români și străini, lansați de București și ajunși pe înalte trepte interpretative mondiale, cred cu putere că ar fi utilă reincluderea secțiunii vocale în desfășurătorul competiției. Poate chiar în 2026.

Până atunci ne așteaptă marele Festival George Enescu ediția cu numărul XXVII, ce se va desfășura între 27 august și 21 septembrie 2025.

